

Lahten kaupunki, Kaupunkiympäristön palvelualue

Viite: Lausuntopyyntö 5.6.2025

Asia: Lahti, A-2714 Villähteen asemanseudun kaavarunko, ehdotusvaihe

Lahten kaupunki on laatimassa kaavarunkoa Villähteen asemanseudulle. Suunnittelualue sijaitsee noin 10 km Lahden keskustasta itään ja käsittää muun muassa Lehtistenmäen, Kulmalan, Lehtokujan, Ritomäen ja Pihtilänmäen alueet painottuen rautatien eteläpuolelle. Alueen pinta-ala on noin 700 ha. Kaavarunko ei ole oikeusvaikutteinen kaavataso vaan se laaditaan viitteeksi myöhemmin käynnistettäville asemakaavaprosesseille ja yleiskaavatyölle. Kaavarungon tavoitteena on löytää mahdollisuuksia lisätä asuntorakentamista asemanseudulle. Lisäksi rungossa on tarkasteltu alueen liikenneverkkoa.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 17.4.2025 päivätystä kaavakartasta ja 7.5.2025 päivätystä kaavarungon selostuksesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Nastolassa on tehty kuntatasoiset perusinventoinnit vuosina 1971 ja 1998 (*Keskitalo, Oiva 1971. Nastolan inventointi. ja Poutiainen, Hannu 1998. Nastolan kunnan arkeologinen inventointi. Lahden kaupunginmuseo.*). On todennäköistä, että nykyistä kaavarunkoaluetta ei ole tarkastettu näiden inventointien yhteydessä, ja joka tapauksessa alueen muinaisjäännöstiedot ovat sittemmin vanhentuneet (inventoinneista on aikaa enemmän kuin 10 vuotta). Ajantasaista tietoa suunnittelualueen muinaismuistolain (295/1963) suojaamista muinaisjäännöksistä ei siis ole saatavilla.

Kaavarunkoalueen koilliskulmaan ulottuu löytöalue, josta on viime vuosina tehty runsaasti historiallisen ajan metallinetsinlöytöjä. Myös suunnittelualueen pohjoisreunan lähistöltä on metallinetsinlöytö. Lahden yleiskaavaa 2035 varten teetetyssä esiselvityksessä (*Takala, Hannu & Tuomenoja, Siiri 2024. Lahti. Esiselvitys arkeologisesta selvitystarpeesta Lahden kaupungin alueella. Maanala Oy.*) on nostettu esiin arkeologisesti erityisen potentiaaliseksi määritelty alue A9, joka sijaitsee osittain nykyisen kaavarunkoalueen koilliskulmassa. Lisäksi runkoalueen luoteiskulman tuntumassa sijaitsee toinen arkeologisesti erityisen potentiaaliseksi määritetty alue, A10. Suunnittelualueen keskelle sen sijaan jää esiselvityksen alue K7, Erstan Teollisuustien varren teollisuusalue, jota ei ole pidetty arkeologisesti potentiaalisena. Osa kaavarunkoalueesta, erityisesti

teollisuusalueiden ulkopuolelle jäävä mylläämätön alue, on siis varsin potentiaalista arkeologisen kulttuuriperinnön löytymisen kannalta.

Edellä esitetyn perusteella museo edellyttää alueella kaavahankkeeseen liitettävää muinaisjäännösinventointia, jolla tiedot alueen muinaisjäännöksistä päivitetään ajan tasalle. Kaavoittajan kanssa on sovittu, että kaavarunkoalueen arkeologiset selvitykset tehdään asemakaavavaiheessa (sähköpostikeskustelu 6.6.2025 museon arkeologin Esko Tikkanen ja yleiskaavoittaja Sanna Suokkaan välillä). Museo lausuu asemakaavavaiheessa kunkin kaava-alueen selvitysten tarpeellisuudesta uudelleen.

Kaavarunkoehdotuksen selostuksen kohdassa 3.2.1 *Kaava-alueetta koskevat suunnitelmat ja päätökset* (s. 18) mainitaan, että suunnittelualueella ei ole tiedossa olevia arkeologisia kohteita. Selostusta tulisi täydentää huomiolla siitä, että alueelta ei ole saatavissa ajantasaista tietoa arkeologisista kohteista ja että tarpeelliset arkeologiset selvitykset tehdään asemakaavavaiheessa.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Museo on lausunnossaan kaavarunkoluonnoksesta 10.10.2018 edellyttänyt, että paikallisesti arvokkaat kohteet Villähteen puukerrostalo sekä Lankilantien ja Tammentien risteyksessä sijaitseva 1930-luvun talo (Valonen) merkitään suojelumerkinnön. Kaavaehdotuksessa mainitut kohteet sekä Lehtokuja on merkitty /s-merkinnöin. Kohteet ovat Lahden päivitysinventoinnin mukaiset (Ramboll 2024). Lisäksi kaavaehdotuksessa on huomioitu maisemallisesti arvokkaat peltoalueet MA-merkinnöillä, Lahden kulttuurimaisemaselvityksen mukaisesti.

Kaavaselostukseen kohtaan 3.2.1. *Kaava-alueetta koskevat suunnitelmat ja päätökset* (suojelupäätökset, s.24) on korjattava tieto siitä, että Erstan kartano on RKY-alueen lisäksi lailla rakennusperinnön suojelusta (498/2010) suojeltu kohde.

Museo muistuttaa, että kaava-alueella olevien, /s-merkinnällä varustettujen kohteiden lisäselvitystarpeet arvioidaan museon toimesta kaavatyön käynnistyessä. Selvitysten tulee olla riittäviä, jotta asemakaavan suojelumerkinnät voidaan laatia asianmukaisesti.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö

Liisa Koskelainen

arkeologi

Siiri Tuomenoja

rakennustutkija

Roosa Norrlin

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus